

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Adresaci dokumentu:</i>	Egzaminatorzy egzaminu maturalnego z języka polskiego
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom:</i>	Poziom podstawowy
<i>Forma/Formy arkusza:</i>	EPOP-P1_P2-100-2106, EPOP-P1_P2-300-2106, EPOP-P1_P2-400-2106, EPOP-P1_P2-Q40-2106
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin dodatkowy – czerwiec 2021 r.
<i>Wersja:</i>	2
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	2 czerwca 2021
<i>Zastrzeżenia:</i>	Materiał wyłącznie do użytku wewnętrznego przez uprawnione osoby.

Uwagi:

Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne, spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–2)

Schemat punktowania

2 p. – sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.

1 p. – sformułowanie jednego poprawnego argumentu.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *Tradycja to zbiór uniwersalnych wartości spajających daną zbiorowość.*
- *Tradycja jako zbiór wartości uniwersalnych wyznacza danej zbiorowości zasady postępowania.*
- *Tradycja to dobro wspólne zbiorowości, swoisty dekalog wartości.*
- *Tradycja ułatwia zrozumienie siebie i świata.*
- *Z tradycji można czerpać naukę dla terażniejszości.*
- *Tradycja ułatwia komunikację w zbiorowości.*

Zadanie 2. (0–2)

2.1.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne wyjaśnienie.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *Na utożsamianiu się jednostki / grupy ludzi z tradycją.*
- *Na kultywowaniu tradycji.*
- *Na postępowaniu w życiu zgodnie z wartościami wynikającymi z danej tradycji.*
- *Na uświadomieniu sobie znaczenia tradycji – życiu tradycją jako spoiwem zbiorowości.*
- *Na poznawaniu tradycji, przeszłości, poszukiwaniu wspólnoty.*
- *Na odnoszeniu do terażniejszości doświadczeń przodków.*

2.2.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne wyjaśnienie.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *Żeby przywrócić językowi jego funkcję komunikacyjną – niestaranny i wulgarny język zaburza komunikację.*
- *Żeby uświadomić sobie, że język – jako element spajający zbiorowość, ułatwiający porozumiewanie się jej przedstawicieli – powinien być pielęgnowany.*
- *Żeby stosować formy językowe właściwe dla danej sytuacji komunikacyjnej.*

- *Bo język współczesny stał się ubogi i wulgarny, a z tradycyjnych sposobów komunikowania się możemy czerpać wzorce.*

Zadanie 3. (0–1)

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A

Zadanie 4. (0–3)

4.1.

Schemat punktowania

1 p. – odpowiedź poprawna.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Stanisław Wyspiański, „Wesele”

Uwagi:

- *Uznaje się odpowiedzi: S. Wyspiański, Wyspiański.*
- *Pomyłka w imieniu lub nazwisku autora skutkuje przyznaniem 0 p.*

4.2.

Schemat punktowania

2 p. – zajęcie stanowiska i jego uzasadnienie poprzez odwołanie się do zacytowanego fragmentu tekstu oraz całej lektury, z której fragment pochodzi.

1 p. – zajęcie stanowiska i jego uzasadnienie poprzez odwołanie się do zacytowanego fragmentu ALBO zajęcie stanowiska i jego uzasadnienie poprzez odwołanie się do całej lektury, z której fragment pochodzi.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Uwaga.

W przypadku błędu rzeczowego dotyczącego „Wesela” należy przyznać 0 punktów.

Przykładowe odpowiedzi

- *Stwierdzenie T. Kostkiewiczowej jest słuszne. W przytoczonym fragmencie „Wesela” Wyspiańskiego Panna Młoda (przedstawicielka chłopstwa), mimo że nie rozumie w pełni, czym jest tradycja, kultywuje ją („Trza być w butach na weselu”) – tradycja „ogranicza” bohaterkę, znacząco ją ukształtowała. Podobnie Gospodyni przekonuje swego męża, że trzeba schować do skrzyni złotą podkowę, bo to symbol szczęścia, a szczęścia się nie oddaje.*

- *Stwierdzenie autorki jest słuszne. W zacytowanym fragmencie „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego Panna Młoda (przedstawicielka chłopstwa), mimo że nie rozumie w pełni, czym jest tradycja, jednak przestrzega jej nakazów i wypełnia je („Trza być w butach na weselu”) – tradycja „ogranicza” bohaterkę, znacząco ją ukształtowała. Tradycji przestrzega również Jasiek. Schyla się po czapkę z piór, bo drużba na weselu powinien ją nosić.*
- *Nie zawsze jest słuszne. W powyższym fragmencie oraz w całej lekturze Pan Młody został ukazany jako postać, która nie jest ograniczona tradycją. Namawia swoją żonę do złamania zwyczaju i zdjęcia butów na weselu. Jako inteligent jest zafascynowany folklorem, ma tradycyjne wiejskie wesele, ale jego postępowanie nie jest związane z tradycją, ale wynika z mody i chłopomanii. Z kolei Panna Młoda kultywuje tradycję – nawet nie chce zdjąć butów, choć ją cisną.*

Zadanie 5. (0–3)

Schemat punktowania

- 3 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia; streszczenie logicznie spójne; właściwa liczba słów.
- 2 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.
- 1 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Autorka w tekście o tradycji przedstawia ją jako istotny element ludzkiej kultury i tożsamości danego społeczeństwa. Podkreśla znaczenie tradycji dla zbiorowości i jej poczucia wspólnoty, dlatego wskazuje na potrzebę ochrony i wzbogacania dorobku przeszłości. Pozytywny wpływ tradycji na współczesność przedstawia na przykładzie – możliwej dzięki dawnym wzorcom – odnowy języka, w którym zachodzą negatywne zmiany. [53 wyrazy]

Zadanie 6. (0–1)

Schemat punktowania

- 1 p. – poprawne wyjaśnienie.
- 0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *To znaczy, że są utworem niejednoznacznym w interpretacji.*
- *Oznacza to, że są utworem wieloznacznym.*
- *To znaczy, że są utworem alinearnym – odczytywanie sensu zmienia się z każdym następnym fragmentem / z kolejnymi częściami „Dziadów”.*

Zadanie 7. (0–2)**Schemat punktowania**

- 2 p. – podanie dwóch poprawnych przykładów.
- 1 p. – podanie jednego poprawnego przykładu.
- 0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *O jednolitości „Dziadów” świadczy główna idea utworu, tj. przekonanie, że sfera niematerialna wpływa na ludzkie myśli i czyny.*
- *„Dziady” są utworem jednolitym, ponieważ łączy je wspólny bohater / Bohater Polaków / postać / „tajemnicza osobistość” w różnych wcieleniach.*
- *O jednolitości „Dziadów” świadczy główna idea utworu.*
- *„Dziady” mają wspólnego bohatera w różnych wcieleniach.*

Zadanie 8. (0–3)**8.1.****Schemat punktowania**

- 1 p. – poprawne wyjaśnienie.
- 0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

- *Użycie wielkich liter sprawia, że zyskujemy dla bohatera nowe imię, będące nazwą własną: Bohater Polaków.*
- *Sprawia, że Bohater Polaków staje się nazwą własną.*
- *Oznaczenie wielkości w sensie wielkiego bohatera, wielkiego wpływu, wielkiego ideału – wielkości postaci odpowiadają wielkie litery w nazwie.*
- *Użycie wielkich liter podkreśla znaczenie postaci/nadaje rangę postaci.*

8.2.**Schemat punktowania**

- 2 p. – poprawne uzasadnienie na podstawie *Dziadów* cz. III zilustrowane sytuacją z tej lektury.
- 1 p. – poprawne uzasadnienie na podstawie *Dziadów* cz. III – uogólniające, bez przywołania sytuacji z tej lektury.
- 0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi ocenione na 2 p.

- *Bohater „Dziadów” cz. III, który zmienia w dramacie imię z Gustawa na Konrada, urasta do rangi zbawcy narodu, zatem nazwa Bohater Polaków czyni z niego postać godną uwagi i bardzo ważną dla Polaków, bo wiążą się z nią nadzieje na odzyskanie wolności.*
- *„Dziady” cz. III mają duże znaczenie dla Polaków. To dramat, który ukazywał bohaterskie męczeństwo narodu polskiego w walce o niepodległość ojczyzny: prześladowania i zsyłki młodzieży polskiej zrzeszonej w tajnych organizacjach patriotycznych, np. scena*

w więziennej celi i opowieści Sobolewskiego o wywózkach studentów ze Żmudzi na Sybir / o śmierci Wasilewskiego.

Przykładowa odpowiedź oceniona na 1 p.

- *Ta nazwa jest właściwa, ponieważ „Dziady” cz. III miały pozytywny wpływ na Polaków ze względu na ukazane w nich idee patriotyczno-niepodległościowe.*

Zadanie 9. (0–1)

Schemat punktowania

1 p. – odpowiedź poprawna.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

PRAWDA

PRAWDA

FAŁSZ

Zadanie 10. (0–2)

10.1.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

10.2.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne wyjaśnienie.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *Słowo „niedo” oznacza jakiś rodzaj braku, którego nie możemy wypełnić. W tekście autor użył go dla określenia istoty formy otwartej (czyli dającej się wieloznacznie interpretować) dzieła literackiego, jakim są „Dziady” Adama Mickiewicza.*
- *Wyraz „niedo” oznacza wieloznaczność dramatu „Dziady”.*
- *Wyraz „niedo” oznacza wieloznaczność, niedopowiedzenia wpisane w problematykę „Dziadów”.*

Zadanie 13. (0–50)

Temat 1. Ludzie czynu czy marzyciele – którzy bardziej przyczynili się do rozwoju świata? Rozważ problem, odwołując się do fragmentu *Lalki* Bolesława Prusa, całego utworu oraz do wybranego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

Wskazówki do tematu nr 1.

- Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem tekstu, odniesieniem do całości utworu oraz z przywołanym tekstem kultury.
- Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji załączonego fragmentu, odwołania do *Lalki* i wybranego tekstu kultury, a odwołania te muszą być funkcjonalne dla argumentacji, nie mogą być prostym streszczeniem.
- W przypadku *Lalki* i innych utworów oznaczonych gwiazdką w podstawie programowej błąd rzeczowy może mieć charakter błędu kardynalnego.

Temat 2. Czego można się dowiedzieć o człowieku na podstawie jego snów? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do fragmentu *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej oraz wybranych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

Wskazówki do tematu nr 2.

- Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem tekstu oraz z przywołanym tekstem kultury.
- Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji załączonego fragmentu i odwołania do wybranego tekstu kultury, a odwołania te muszą być funkcjonalne dla argumentacji, nie mogą być prostym streszczeniem.
- W przypadku utworów oznaczonych gwiazdką w podstawie programowej błąd rzeczowy może mieć charakter błędu kardynalnego.

Kryteria oceny rozprawki

A	Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	B	Uzasadnienie
6	Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu	18	Uzasadnienie trafne i pełne
		12	Uzasadnienie trafne i częściowe
3	Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu	8	Uzasadnienie trafne
		4	Uzasadnienie częściowe
0	Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska	0	Brak uzasadnienia

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyskała ocenę 0, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach. Jeśli praca składa się z mniej niż trzech zdań, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C. Jeśli praca nie zawiera żadnego zdania, egzaminator dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

Jeśli w kategorii A praca uzyskała ocenę 0, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż trzech zdań, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Jeśli praca nie zawiera żadnego zdania, egzaminator dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące kryteriów**A. Sformułowanie stanowiska**

stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**. (zgodność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować problemu).

Sformułowanie stanowiska jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą** odpowiedzi problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub

Wypowiedź argumentacyjna niezwiązana z poleceniem. Sformułowanie stanowiska nie musi być zgodne z poleceniem.

B. Uzasadnienie stanowiska

Uzasadnienie nie musi być zgodne z poleceniem. Uzasadnienie jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie:

- **pogłębione** to uzasadnienie, które zawiera logicznie poparte przykłady i argumenty
- **trafne** zawiera logicznie poparte przykłady i argumenty

Szerokość uzasadnienia oceniana jest ze względu na to, czy zdający odniósł się do wszystkich elementów polecenia, czy tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu.

Uzasadnienie jest:

- **szerokie**, jeśli zdający traktuje problem jako ogólny i odwołuje się do ogólnych zasad
- **wąskie**, jeśli zdający traktuje problem jako konkretny i odwołuje się do konkretnych faktów
- **częściowe**, jeżeli (a) nie odniósł się do wszystkich elementów polecenia, (b) nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu kultury, (c) niektóre argumenty nie są logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (d) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

C. Poprawność rzeczową oceniana jest ze względu na to, czy zdający odniósł się do wszystkich elementów polecenia, czy tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu.

Błąd kardynalny to błąd interpretacyjny przywołany w wypowiedzi argumentacyjnej, niezwiązanej z poleceniem.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na to, czy zdający odniósł się do wszystkich elementów polecenia, czy tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu.

oceniania rozwiązań zadań

w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**.

(zgodność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować problemu).

Udana próba odpowiedzi problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub

jeżeli brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśl

stanowisko wyodrębnionej części rozprawki.

oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie jest wyodrębnioną częścią rozprawki.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem. Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

stanowiska i uzasadniających luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna** i realizowanymi w tekście funkcjami.

E. Spójność lokalną oceniamy na podstawie sąsiedztwa zdaniami w akapicie. Spójność lokalną nie ma, jeśli zdania nie są ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie powiązane.

F. Styl tekstu oceniamy na podstawie stylu, w jakim jest napisany. Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowuje się adekwatnie do sytuacji egzystencjalnej i odstępstwa od stosowności
- **częściowo stosowny**, jeśli pojawiają się wyrazy i konstrukcje, które mieszają różne style
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź wypracowania nie musi być

G. Poprawność językowa oceniamy na podstawie błędów fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja, w jakim tekst jest pisany, nie ma sensu składniowego. Błędów logicznych nie ma.

H. Poprawność zapisu oceniamy na podstawie błędów ortograficznych i interpunkcyjnych oraz ich **wagę** (błędy rażące i błędy drobne). Błędy rażące to błędy interpunkcyjne w zapisie słów i błędy interpunkcyjnych.

elementów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez

podziału tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści merytorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie. Znaczące zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą (potok luźnych myśli, skojarzeń).

na **stosowność**.

zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku literackiego, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne

wypowiedzi zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi mieszają się język potoczny, nieoficjalny, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Wypowiedź uznaje się za uzasadnioną, jeśli jest funkcjonalna.

Wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Wypowiedź jest z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

Wypowiedź jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych,

zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, np. nadużycie metafory, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub błędy stylistyczne.

Wypowiedź jest ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) rażące. Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej z o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów.

Temat 3. Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

(Kazimiera Iłakowiczówna, *Powrót*)

Wskazówki do tematu 3.

- Koncepcja interpretacyjna musi być widoczna w pracy, choć nie musi być wyrażona w formie tezy, może wynikać pośrednio z wywodu.
- Przywołany przez zdającego kontekst powinien być sfunkcjonalizowany (nawiązujący do tekstu i pogłębiający koncepcję interpretacyjną). Nie wystarczy samo wskazanie lub hasłowe odwołanie się do niego.
- Parafrazowanie lub streszczanie załączonego do tematu utworu nie jest jego interpretacją.

Kryteria oceny interpretacji utworu

A	Koncepcja interpretacyjna	B	Uzasadnienie
9	Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne	15	Uzasadnienie
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	10	Uzasadnienie
3	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	5	Uzasadnienie
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	0	Brak uzasadnienia

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyskała 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyskała 3, 6 lub 9 punktów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błęd

etyckiego

nie	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
9	4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierzające	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierzające
6	2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierzające lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierzające lub nieliczne błędy rażące
3	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

ów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

3, 6 lub 9, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

w, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

alnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów

Objaśnienia dotyczące kryteriów**A. Koncepcja interpretacji**

(wyrażonym np. w postaci tezy, a także czy zdający dociera do sensu utworu).

Koncepcja może być:

- **częściowo sprzeczna** z tekstem, jeśli zawiera tezę, która jest częściowo sprzeczna z tekstem;
- **całkowicie sprzeczna** z tekstem, jeśli zawiera tezę, która jest całkowicie sprzeczna z tekstem;
- **spójna**, gdy obejmuje i jest zgodna z tekstem;
- **niespójna**, gdy jest fragmentaryczna i nie prowadzi do całościowego sensu utworu (niesprzeczne z interpretacją).

Brak koncepcji to brak sformułowania tezy, np. streszczeniem. Koncepcja może być również niepełna.

B. Uzasadnienie interpretacji**Uzasadnienie może być:**

- **trafne**, jeśli zawiera argumenty, które są trafne i sformułowane w sposób precyzyjny, np. ze sfunkcjonalizowanej analizy;
- **częściowo trafne**, jeśli zawiera argumenty, które są częściowo trafne, np. został sformułowany przez zdającego, ale nie jest precyzyjny;
- **pogłębione**, jeśli znajduje się w tekście i jest pogłębione (np. kulturowym). Uczeń powinien być w stanie częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się;
- **niepogłębione**, gdy zawiera argumenty, które nie są pogłębione, np. ze sfunkcjonalizowanej analizy.

C. Poprawność rzeczową oznacza, że koncepcja interpretacyjna uwzględnia poprawność faktów i danych.

Błąd kardynalny to błąd, który jest interpretacyjnego przywołanie kontekstu.

D. Kompozycja jest oceniana pod kątem gatunku wypowiedzi. Należy

oceny interpretacji utworu poetyckiego

efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (np. tezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem** i czy jest **spójna**, czy jest zgodna z dosłownym i w niedosłownych interpretowanym utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

– **spójna**, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekście.

– **niezgodna**, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.

– **całkowicie sprzeczna**, jeśli zawiera tezę, która jest całkowicie sprzeczna z tekstem.

– **częściowo sprzeczna**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy jest zgodna z całościowym sensem utworu, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (np. z różnych fragmentów).

– **niezgodna**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy jest zgodna z całościowym sensem utworu, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (np. z różnych fragmentów).

– **całkowicie sprzeczna**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy jest zgodna z całościowym sensem utworu, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (np. z różnych fragmentów).

– **całkowicie sprzeczna**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy jest zgodna z całościowym sensem utworu, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (np. z różnych fragmentów).

– **całkowicie sprzeczna**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy jest zgodna z całościowym sensem utworu, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (np. z różnych fragmentów).

– **całkowicie sprzeczna**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy jest zgodna z całościowym sensem utworu, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (np. z różnych fragmentów).

– **całkowicie sprzeczna**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy jest zgodna z całościowym sensem utworu, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (np. z różnych fragmentów).

– **całkowicie sprzeczna**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy jest zgodna z całościowym sensem utworu, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (np. z różnych fragmentów).

– **całkowicie sprzeczna**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy jest zgodna z całościowym sensem utworu, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (np. z różnych fragmentów).

– **całkowicie sprzeczna**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy jest zgodna z całościowym sensem utworu, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (np. z różnych fragmentów).

– **całkowicie sprzeczna**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy jest zgodna z całościowym sensem utworu, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (np. z różnych fragmentów).

niezbędne dla jasnego przed logicznie oraz konsekwentnie. Kompozycja jest **funkcjonalna** i realizowanymi w tekście funkcjami. **E. Spójność lokalną** oceniamy na podstawie sąsiedztwa zdaniami w akapicie, które nie są ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie powiązane.

F. Styl tekstu oceniamy się ze względu na **Styl uznaje się za:**

- **stosowny**, jeśli zachowuje się adekwatnie do wypowiedzi, sytuacji egzystencjalnej i odstępstwa od stosowności.
- **częściowo stosowny**, jeśli w wypowiedzi pojawiają się elementy, które mieszają różne style.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź jest niezgodna z wypracowaniem nie ma charakteru.

G. Poprawność językowa oceniamy na podstawie błędów fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja, która w jakimś tekście jest pisana, nie ma sensu składniowego. Błędów logicznych nie ma.

I. Poprawność zapisu oceniamy na podstawie błędów ortograficznych i interpunkcyjnych w zapisie słów oraz ich **wagę** (błędy rażące interpunkcyjnej w zapisie słów i błędów interpunkcyjnych Jerzyka).

a koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie powiązane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści merytorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna. Na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych logicznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

na **stosowność**.

zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku literackiego, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa.

Wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. miesza i konstruuje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metafora. Wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalna.

Wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Wypowiedź jest zgodna z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

Wypowiedź jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, stylistycznych.

Wypowiedź jest zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, np. nadmierne powtórzenie, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub stylistyczne. Wypowiedź uznaje się za błędy stylistyczne.

Wypowiedź jest ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) rażące. Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej z o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW ORTOGRAFICZNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

Komisja Dydaktyczna Rady Języka Polskiego ustaliła, że podstawą podziału błędów ortograficznych na błędy rażące i błędy drugorzędne są reguły ortograficzne. Do błędów ortograficznych rażących zaliczono:

- błędy w zakresie pisowni wyrazów z ó-u, rz-ż (w tym wyjątki od pisowni rz po spółgłoskach), ch-h;
- błędy w zakresie pisowni *nie* z różnymi częściami mowy;
- błędy pisowni zakończeń -ji, -ii, -i;
- błędy w pisowni wielką i małą literą (z wyjątkiem pisowni przymiotników dzierżawczych);
- błędy w zakresie pisowni cząstki -by z osobowymi formami czasownika;
- błędy w zapisie przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-;
- błędy w pisowni nosówek (ą, ę) oraz połączeń om, on, em, en.

Pozostałe odstępstwa od reguł ortograficznych, w tym m.in.: pisownię wyrażen przyimkowych, dzielenie wyrazów przy przenoszeniu do nowej linii, pisownię zakończeń -ski, -cki, -dzki, -stwo, -wstwo; pisownię przedrostków z-, s-, ś-; pisownię -by z pozostałymi częściami mowy postanowiono traktować jako błędy drugorzędne.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW INTERPUNKCYJNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

1. Rażące błędy interpunkcyjne:

- a) postawienie jakiegokolwiek znaku interpunkcyjnego na początku wiersza
- b) brak znaku interpunkcyjnego (głównie: kropki, wykrzyknika, pytajnika) na końcu wypowiedzenia pojedynczego lub złożonego
- c) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym, w którym części składowe są połączone bezpośrednio (On idzie do kina, ja zostaję w domu.)
- d) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie – przed spójnikiem (również z przyimkiem), zaimkiem, a także przed częścią nadrzędną (Idź tam, dokąd ci każą)
- e) pominięcie przecinka przed imiesłowem zakończonym na -ąc, -szy
- f) pominięcie pierwszego przecinka (lub obu) w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie z częścią składową wplecioną (z tzw. zdaniem albo wyrażeniem wtrąconym) (Auto, które oglądał, było za drogie)
- g) w wypowiedzeniu złożonym współrzędnie – pominięcie przecinka przed spójnikami przeciwstawnymi, wynikowymi, synonimicznymi (czyli włącznymi), np. *ale, lecz, jednak, więc, dlatego, czyli, to jest, to znaczy*, a także postawienie przecinka przed spójnikami łącznymi, rozłącznymi, wyłączającymi, np. *i, oraz, albo, lub, ani, ni*. Te same przepisy obowiązują w wypowiedzeniu pojedynczym – między składnikami połączonymi spójnikami
- h) pominięcie przecinka w zdaniu złożonym porównawczym (Jest mądrzejszy, niż myślałam.)
- i) postawienie dwukropka, przecinka lub średnika po skrócie, po którym należy postawić kropkę, także po takim skrócie, po którym kropki się nie stawia
- j) brak kropki po skrócie, po którym należy ją postawić, lub postawienie kropki po skrócie, po którym jej się nie stawia

- k) brak przecinka między jednorodnymi (równorzędnymi) składnikami (częściami zdania) szeregu, którego części składowe nie są połączone spójnikami, a także brak spójnika między składnikami powtórzonymi (Kupiła w sklepie mąkę, cukier i inne produkty)
 - l) brak dwukropka przed przytoczeniem cudzych lub własnych słów
 - m) brak dwukropka przy wymienianiu tytułu dzieła, nazwy, terminu, jeżeli nie są one w tekście w inny sposób wyróżnione (np. kursywą lub cudzysłowem)
 - n) brak myślnika (otwierającego i zamykającego), ujmującego wyrazy lub wypowiedzenia wtrącone. *Uwaga: tę samą funkcję pełnią nawiasy albo przecinki*
 - o) brak myślników (lub myślnika) wydzielających człony wtrącone w cytowany tekst oraz tekst odautorski w partiach dialogowych
 - p) brak cudzysłowu w tytułach publikacji, cytowanych wyrazach, zdaniach i wyrażeniach, jeżeli nie są one wyróżnione inaczej (np. kursywą).
2. Trzy błędy interpunkcyjne drugorzędne liczone są jako jeden błąd rażący.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa zdającego, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:

- a) zmienionej kolejności liter w wyrazach,
- b) wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
- c) opuszczonego początku lub końca wyrazu,
- d) występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
- e) mylenia głosek „i” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em*, *ą-om*,
- f) mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie*, *zachwilę*, *napewno*,
- g) niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
- h) błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.